

«Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Τίτλος: «Η Συμμετοχή των Γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων στην Ελλάδα»

Επιστημονική Υπεύθυνη Έργου: Καθ. Ε. Αντζουλάτου-Ρετσίλα

Συντονισμός Έργου: Κ.Χ. Παπατζανή

Συγγραφική/Ερευνητική Ομάδα: Κ. Αρβανίτης, Γ. Βλαχογιάννη, Μ. Μαντά, Ε.Κ. Ξυδοπούλου, Μ.Χ. Παπαγιαννοπούλου

Επίσημη Γλώσσα του Έργου: Ελληνική

Λέξεις-κλειδιά: πολιτική, κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων, πολιτική συμμετοχή, πολιτική εκπροσώπηση, εκλογές, ισότητα των φύλων, στάσεις και κοινωνικές αναπαραστάσεις

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (Κ.Ε.Θ.Ι.)
ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της μειωμένης παρουσίας των γυναικών στις δομές λήψης πολιτικών αποφάσεων αποτελεί ένα σύγχρονο διακύβευμα περί λειτουργίας της δημοκρατίας και του ρόλου των δύο φύλων στις πολιτικές διαδικασίες. Αν και έχουν συντελεστεί σημαντικές αλλαγές, τόσο στο πεδίο της εκπροσώπησης των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων –κυρίως με ποσοτικούς όρους– όσο και σε αυτό της προώθησης και εφαρμογής πολιτικών για την αντιμετώπιση της πολιτικής περιθωριοποίησης των γυναικών, η εικόνα της πολιτικής εξουσίας παραμένει κυρίαρχα ανδρική.

Η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και ιδιαίτερα στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων συναντά εμπόδια, τα οποία αφορούν τόσο στην κυρίαρχη κοινωνική και οικονομική κατάσταση, όσο και στις ίδιες τις δομές της πολιτικής. Αν και το ποσοστό αντιπροσώπευσης των γυναικών έχει αυξηθεί –γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τις πρόσφατες δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές στην Ελλάδα– η πρόοδος που έχει σημειωθεί είναι συγκριτικά ελάχιστη, σε σχέση με το γεγονός ότι χρειάζεται να επιτευχθεί η ισότητα και η ισοτιμία των δύο φύλων σε όλα τα πεδία της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, *αντικείμενο* της παρούσας έρευνας αποτελεί η καταγραφή των όρων συμμετοχής των Ελληνίδων γυναικών στην πολιτική και η διερεύνηση της διαντίδρασης των μεταβλητών που συντελούν στη διαμόρφωση της πολιτικής συμμετοχής τους, έτσι ώστε να αναδυθεί και να καταδειχθεί η προβληματική που σχετίζεται με τη λειτουργία της δημοκρατίας και την ισότητα των φύλων.

Για την εξέταση των παραμέτρων αυτών, αποφασίστηκε η διενέργεια δύο (2) ερευνών, με σκοπό την αποτίμηση εκείνων από τις συνιστώσες που διαμορφώνονται και αλληλοεπηρεάζονται από την υπάρχουσα πολιτική κουλτούρα -ευρύτερα της ελληνικής κοινωνίας και ειδικότερα αυτή που ενυπάρχει στις δομές λήψης πολιτικών αποφάσεων.

Οι *βασικοί στόχοι* αφορούν:

- Στην ανάδειξη των στάσεων και κοινωνικών αναπαραστάσεων του γενικού κοινού για το υπό εξέταση θέμα,
- στη μελέτη και αποτύπωση των στάσεων και αντιλήψεων των Ελληνίδων πολιτικών και μιας ομάδας Ελλήνων πολιτικών,
- στη διερεύνηση ορισμένων παραγόντων που συνδέονται με την ύπαρξη της μειωμένης συμμετοχής των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων,
- στη διερεύνηση των πραγματικών αναγκών της κοινωνίας ως προς τη συμμετοχή των γυναικών στο πολιτικό πεδίο.

Η έρευνα αυτή έχει ως *τελικό στόχο* να συμβάλει στον αποτελεσματικότερο πολιτικό, νομοθετικό και κοινωνικό σχεδιασμό για τη μεγαλύτερη εμπλοκή και εκπροσώπηση των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων (π.χ. Εθνικό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Τοπική/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση). Το αίτημα δε για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στις δομές λήψης πολιτικών αποφάσεων, δε νοηματοδοτείται και σκοποθετείται στενά σε ένα ποσοτικό στόχο της έμφυλης ισότητας, αντίθετα θεωρείται ότι θα επιφέρει την ποιοτική αλλαγή του τρόπου άσκησης της πολιτικής.

A. Η έρευνα στους πολίτες (γυναίκες και άνδρες)

Δείγμα: Πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν ενήλικες άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18-64 ετών σε πανελλαδικό επίπεδο. Το μέγεθος του δείγματος ήταν 1213 άτομα. Το δείγμα ήταν αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού σε πανελλήνια κλίμακα.

Ερευνητικό εργαλείο: ερωτηματολόγιο 48 ερωτήσεων που: α) αφορούσαν στα κοινωνιο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, β) εξέταζαν τις στάσεις του γενικού πληθυσμού ως προς τη συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις υψηλής ευθύνης στην πολιτική, γ) διερευνούσαν τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα του κοινού σχετικά με την εμπλοκή (ιδιαίτερα των γυναικών) στην πολιτική, δ) απεικόνιζαν τις στάσεις όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών σε επιμέρους τομείς, κ.λπ.

Η **περίοδος διεξαγωγής** της έρευνας ήταν το διάστημα από 11/10/2005 έως 26/10/2005.

B. Η έρευνα στους/τις πολιτικούς (γυναίκες και άνδρες)

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας, οι **γυναίκες πολιτικοί αποτέλεσαν την κύρια ομάδα-στόχο** με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων και αντιλήψεων τους σχετικά με τα θέματα συμμετοχής των γυναικών στις δομές λήψης πολιτικών αποφάσεων. Επιπρόσθετα, διενεργήθηκε έρευνα σε μικρό αριθμό (περί τους 20) ανδρών εν ενεργεία πολιτικών –βουλευτών, ευρωβουλευτών και εκλεγμένων στην Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Η χρήση μικρού δείγματος ανδρών πολιτικών έγινε σκόπιμα, ώστε να αποτυπωθεί σε ένα πρώτο επίπεδο η αντίστοιχη θέση των ανδρών ως προς τα τιθέμενα προς διερεύνηση ζητήματα.

Το **ερωτηματολόγιο** απαρτίζεται από τέσσερα (4) μέρη και 46 ερωτήσεις, που περιλαμβάνουν: α) τα κοινωνιο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτωμένων, β) το πολιτικό τους υπόβαθρο, γ) την εμπειρία πολιτικής συμμετοχής τους και δ) τις στάσεις και αντιλήψεις τους σχετικά με τομείς που αφορούν στην εκπροσώπηση των γυναικών στο πολιτικό πεδίο. Ο χρόνος για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν περίπου 25-35 λεπτά.

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από γυναίκες και άνδρες πολιτικούς (βουλευτές, ευρωβουλευτές, μέλη τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης), που ασκούν, δηλαδή, θεσμοθετημένη πολιτική δραστηριότητα και συμμετέχουν άμεσα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το **τελικό δείγμα απαρτίστηκε από 529 γυναίκες και 18 άνδρες (σύνολο: 547 συνεντεύξεις).**

Γ. Η διάρθρωση της έρευνας

Στο πρώτο μέρος της παρούσας έρευνας, τα κεφάλαια αφορούν στους θεωρητικούς προβληματισμούς που έχουν αναπτυχθεί για τη συμμετοχή των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων, ενώ στο δεύτερο μέρος δίνεται έμφαση –τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά– στα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις έρευνες που διεξήχθησαν στο γενικό πληθυσμό και στους/τις πολιτικούς στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα:

Στο 1^ο κεφάλαιο επιχειρείται η ιστορική αναδρομή σχετικά με τη θέση των Ελληνίδων γυναικών στην πολιτική, ενώ στο 2^ο κεφάλαιο με τίτλο: «*Φύλο και πολιτική*» παρουσιάζονται οι σύγχρονοι θεωρητικοί προβληματισμοί που έχουν αναπτυχθεί για τη διάσταση του φύλου στην πολιτική. Στο 3^ο κεφάλαιο με τίτλο: «*Γυναίκες στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων: η διαδρομή προς την αύξηση της συμμετοχής τους σε θέσεις πολιτικής ευθύνης*», καταγράφονται αναλυτικά όλες οι πολιτικές, οι Οδηγίες, οι Συνθήκες και τα νομοθετήματα που αφενός συμβάλλουν στην εξαλείψη των διακρίσεων κατά των γυναικών και αφετέρου συνιστούν πρωτοποριακά βήματα προς την αύξηση της αντιπροσώπευσης των γυναικών στην πολιτική. Στο 4^ο κεφάλαιο «*Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων στην Ελλάδα*», εξετάζεται και αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στη συμμετοχή των γυναικών στις πολιτικές διαδικασίες (π.χ. νομοθετικές ρυθμίσεις, εθνικοί μηχανισμοί πρόωθησης της ισότητας των φύλων, δράσεις και πρακτικές που έχουν αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο). Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται *ανάλογες έρευνες σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για την εκπροσώπηση των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων*, ενώ στο 6^ο κεφάλαιο με τίτλο «*Καλές πρακτικές για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων*» γίνεται αναφορά σε παραδείγματα καλών πρακτικών, καθώς και πολιτικών, που έχουν υιοθετήσει κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, κ.ά.), χώρες που βρίσκονται σε διαδικασία ένταξης σε αυτήν (π.χ. Κροατία, Βουλγαρία κ.λπ.), αλλά και μη Ευρωπαϊκά κράτη (π.χ. Καναδάς, Αυστραλία, Λίβανος, Ιορδανία κ.ά.), προκειμένου να προωθηθεί η συμμετοχή των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων.

Στη συνέχεια, περιγράφεται το *μεθοδολογικό πλαίσιο*, προσδιορίζονται οι στόχοι και το αντικείμενο των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτής της μελέτης, αναφέρονται τα ερευνητικά ερωτήματα που έθεσε προς εξέταση και ανάλυση η ερευνητική ομάδα, γίνεται εκτενής αναφορά για τη μεθοδολογία που υιοθετήθηκε ξεχωριστά για τις δύο έρευνες που πραγματοποιήθηκαν και αναφέρονται οι όποιες ερευνητικές δυσχέρειες προέκυψαν κατά το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή τους. Επιπρόσθετα, σε επόμενα κεφάλαια παρατίθενται, αναλύονται και σχολιάζονται τα ερευνητικά δεδομένα. Ο ποσοτικός και ποιοτικός σχολιασμός πραγματοποιείται σε τρία διαφορετικά μέρη: α) για το γενικό πληθυσμό, β) για τις

γυναίκες πολιτικούς και γ) για τους άνδρες πολιτικούς. Με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται εφικτή η άμεση και ενδεδειγμένη ανάγνωση των αποτελεσμάτων για κάθε ομάδα-στόχο ξεχωριστά. Τέλος, παρατίθενται τα *βασικά πορίσματα των ερευνών* που διεξήχθησαν και παράλληλα τίθενται προς συζήτηση *συγκεκριμένες προτάσεις χάραξης πολιτικής*, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων και στην πολιτική γενικότερα.

Δ. Συμπεράσματα

1. Η έρευνα στους άνδρες και τις γυναίκες πολίτες

Στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι επέλεξαν **γυναίκες υποψήφιες** σε μεγαλύτερο βαθμό για τα αξιώματα στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από ό,τι στις **Εθνικές εκλογές**. Συγκεκριμένα, το 53,9% ψήφισε γυναίκες στις προηγούμενες Δημοτικές εκλογές, το 46% στις Νομαρχιακές, ενώ μόνο το 38,1% επέλεξε γυναίκες στις τελευταίες Εθνικές εκλογές. Καθοριστική παράμετρος της εκλογικής συμπεριφοράς απέναντι στις γυναίκες υποψήφιες αποτελεί **το μορφωτικό επίπεδο των ψηφοφόρων**. Όσο πιο υψηλό είναι, τόσο πιο εύκολα επιλέγουν γυναίκες. Έτσι, όσοι διαθέτουν μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών, ψήφισαν γυναίκες στις προηγούμενες Εθνικές εκλογές σε ποσοστό 53,6%, σε ποσοστό 75% στις Δημοτικές και σε ποσοστό 46,4% στις Νομαρχιακές.

Ένα άλλο χρήσιμο δεδομένο που συνάγεται, είναι αυτό που σχετίζεται με τη **σημασία ή το «ειδικό βάρος» που αποδίδεται στα αξιώματα της πολιτικής**. Είναι εμφανές ότι όσο πιο υψηλό είναι το αξίωμα, τόσο μεγαλύτερη είναι η επιφύλαξη των ψηφοφόρων απέναντι στις γυναίκες. Έτσι, για το αξίωμα του Δημάρχου θα ψήφιζε γυναίκα το 74,6% του δείγματος, για Νομάρχη το 72,1%, για Πρωθυπουργό το 54,2% και για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας το 51,5%. Ανάλογη στάση επιδεικνύουν και οι γυναίκες ψηφοφόροι, οι οποίες με μεγαλύτερη ευκολία θα ψήφιζαν γυναίκες για τα αξιώματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από ό,τι για τα αξιώματα της κεντρικής πολιτικής σκηνής.

Στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι συμφωνούν ότι **θα έπρεπε στη Βουλή, στην Ευρωβουλή και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμμετέχουν περισσότερες γυναίκες**, αν και υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών. Οι γυναίκες θέλουν να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σε ποσοστό 54,5% (έναντι 27,9% του ποσοστού των ανδρών), στη Βουλή σε ποσοστό 41,4% (έναντι 22,3% των ανδρών) και στην Ευρωβουλή σε ποσοστό 39,9% (έναντι 22,1% των ανδρών).

Η επίλυση των προβλημάτων της καθημερινότητας αποτελεί τον **κυριότερο λόγο της ενεργής συμμετοχής των γυναικών** στην πολιτική, κατά την εκτίμηση των ερωτώμενων, σε ποσοστό 22,4%. Επίσης, κατά κοινή, σχεδόν, παραδοχή, σε ποσοστό 79,3%, οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι **υποψήφιοι συναντούν δυσκολίες στην εκλογή τους**. Η επάρκεια οικονομικών πόρων, η στήριξη του κόμματος και η υποστήριξη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αποτελούν δυσκολίες που πιστεύουν ότι αντιμετωπίζουν και τα δύο φύλα. Ωστόσο, το **κυριότερο εμπόδιο που συναντούν οι γυναίκες πολιτικοί** στην εκλογή τους, είναι η **δυσπιστία που αντιμετωπίζουν λόγω του φύλου** τους (73%). Ως δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας αναδεικνύεται η έλλειψη οικονομικών πόρων για τη στήριξη της υποψηφιότητάς τους, όπως υποστηρίζεται, σε ποσοστό 38,8%. Από την άλλη πλευρά, οι **κυριότερες δυσκολίες που συναντούν οι άνδρες πολιτικοί είναι αφενός η έλλειψη οικονομικών πόρων για τη στήριξη της υποψηφιότητάς τους** (όπως δηλώνεται σε ποσοστό 62,4%) και αφετέρου η ανεπαρκής ή ελλιπής υποστήριξη και προβολή από τα Μ.Μ.Ε. (53,7%).

Μεγάλη σπουδαιότητα για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών αποδίδεται στις γυναικείες οργανώσεις σε ποσοστό 50,7%. Ο αρχηγός του κόμματος είναι κρίσιμος παράγοντας για την εκλογή των γυναικών, όπως φαίνεται από τις απαντήσεις των γυναικών του δείγματος (51,7%), σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι θεωρούν οι άνδρες (45,9%). Αντίστοιχα, την εκλογή των ανδρών υποψηφίων επηρεάζει κυρίως ο αρχηγός του κόμματος (64,1%) και τα Μ.Μ.Ε. (56,8%) .

Η πλειοψηφία των πολιτών (45,9%) θεωρεί ότι οι γυναίκες ενδιαφέρονται περισσότερο από τους άνδρες για τα γυναικεία ζητήματα. Συμφωνούν απόλυτα ότι οι γυναίκες πρέπει να εκπροσωπούνται περισσότερο στην πολιτική (43%) και διαφωνούν με τον ισχυρισμό ότι η πολιτική είναι μόνο για άνδρες (σε ποσοστό της τάξης του 65%), καθώς επίσης και με το ότι οι γυναίκες δε διαθέτουν λογική και δυναμισμό, στοιχεία που είναι απαραίτητα στην πολιτική (57,1%). Διαφωνούν, επίσης, απόλυτα με τον ισχυρισμό ότι οι πολίτες δεν εμπιστεύονται τις γυναίκες στην πολιτική (14,6%). Ακόμη, οι γυναίκες θεωρούν ότι οι γυναίκες υποψήφιες στηρίζονται από γυναίκες σε ποσοστό 26,9%.

Ιδιαίτερως ενθαρρυντικές είναι οι θετικές κρίσεις για τις γυναίκες πολιτικούς. Σε σχέση με τους άνδρες συναδέλφους τους θεωρούνται περισσότερο ειλικρινείς (33,1%), πιο ελεύθερες ως προς την ευθυγράμμισή τους με την πολιτική γραμμή του κόμματός τους (43,8%), περισσότερο αποτελεσματικές (25,1%) και πιο ευαίσθητες για τα ζητήματα που απασχολούν τη χώρα τους (18,6%). Ακόμη, οι πολίτες θεωρούν ότι οι γυναίκες πολιτικοί διακρίνονται για το ήθος τους σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι άνδρες συνάδελφοί τους (23%) και εξαρτώνται από οικονομικά συμφέροντα σε μικρότερο βαθμό από ό,τι οι άνδρες (24%).

Η έλλειψη χρόνου, που για τις γυναίκες αποτελεί σημαντική δυσκολία για την εκλογή τους σε σχέση με τους άνδρες, συνδέεται με το πρόβλημα της συμφιλίωσης των ρόλων της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής. Έτσι τα διευκολυντικά μέτρα για τη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής αναδεικνύονται ως το πρώτο κατά σειρά μέτρο για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική (συμφωνεί απόλυτα το 45,8%). Επίσης, η εφαρμογή του μέτρου της ποσόστωσης θεωρείται από τις γυναίκες ως ένα μέτρο που αυξάνει τη συμμετοχή των γυναικών στην εκλογική διαδικασία (συμφωνεί απόλυτα το 41,2%). Ωστόσο, από το σύνολο των ερωτώμενων, η ποσόστωση ιεραρχείται τελευταία στον πίνακα των μέτρων για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική. Το γεγονός αυτό ίσως οφείλεται στην έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης για τη χρησιμότητά του, αφού στην Ελλάδα έχει εφαρμοστεί μόνο μία φορά, στις τελευταίες εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Όσον αφορά στους τομείς ενδιαφερόντων των πολιτικών, οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι οι άνδρες πολιτικοί δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην οικονομική πολιτική (62,6%), στην εξωτερική πολιτική (58,5%) και την εθνική ασφάλεια (43,6%). Αντίστοιχα, σχετικά με τα ενδιαφέροντα των γυναικών, οι πολίτες εκτιμούν ότι η ισότητα των φύλων (49,9%), η κοινωνική πρόνοια και κοινωνική πολιτική (42,5%), η εκπαίδευση (41,9%) και ο πολιτισμός (39%) είναι οι τομείς, στους οποίους δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα οι γυναίκες πολιτικοί.

Αισθητή είναι η πρόοδος που έχει συντελεστεί σχετικά με τη θέση των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων συγκριτικά με ό,τι ίσχυε στο παρελθόν. Το 48,4% των ερωτώμενων εκτιμά ότι έχει ενισχυθεί σε μικρό βαθμό, το 35,8% ότι έχει ενισχυθεί σημαντικά και το 11,4% ότι παραμένει ίδια με το παρελθόν.

Για τις εθνικές εκλογές καθοριστική σημασία για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων αποδίδεται από τους ερωτώμενους στην προβολή των γυναικών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (σε ποσοστό 50%), στην υποστήριξη από τον αρχηγό του κόμματος (σε ποσοστό 46%) και στα πολιτικά προγράμματα των κομμάτων (σε ποσοστό 41,5%).

Η αποτελεσματικότητα των γυναικών παρουσιάζεται αυξημένη ιδιαίτερα **στους τομείς της ισότητας των φύλων (54,2%), της κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής πολιτικής (32,3%) και της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης (30,2%).**

Παράλληλα, οι πολίτες θεωρούν ότι θα υπάρξει **αύξηση της συμμετοχής των υποψηφίων (25,9%), αλλά και των εκλεγμένων γυναικών (23,5%) στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων στο μέλλον.** Τέλος, η **εκπαίδευση των νέων σε θέματα φύλου** θα συμβάλει σημαντικά στην αύξηση του αριθμού των γυναικών που συμμετέχουν στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων (30%).

Στο σύνολό τους, οι ερωτώμενοι συμφωνούν απόλυτα (σε ποσοστό 46,7%) ότι ο **προεκλογικός αγώνας είναι δυσκολότερος για τις γυναίκες** από ό,τι για τους άνδρες. Θετικές κρίσεις συγκεντρώνουν οι διατυπώσεις σχετικά με **την προσφορά των γυναικών στην πολιτική ζωή:** το 42,7% «συμφωνεί απόλυτα» ότι **οι γυναίκες μπορούν να προσφέρουν πολλά στην πολιτική,** ενώ το 42,1% πιστεύει ότι οι γυναίκες μπορούν να έχουν επιτυχημένη πολιτική καριέρα. Στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι εκτιμούν ότι **οι άνδρες πολιτικοί αντιμετωπίζουν θετικά τις γυναίκες συναδέλφους τους (37,7%),** παρά το σημαντικό ποσοστό που αντιστοιχεί στην αρνητική θέση σχετικά με τη διατύπωση αυτή (23,3%).

Μια **γυναίκα θα μπορούσε να διεκδικήσει τη θέση του Πρωθυπουργού** της χώρας (σίγουρα ναι απαντά το 50,6%), καθώς και **τη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας** (σίγουρα ναι απαντά το 47,4%). Αν και οι γυναίκες θεωρούνται αποτελεσματικότερες ή και καταλληλότερες για τα αξιώματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τελευταία στην ιεράρχηση τα αξιώματα του Πρωθυπουργού και του Προέδρου της Δημοκρατίας, στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι θα επιθυμούσαν να εκλεγούν γυναίκες και στα αξιώματα αυτά.

Οι πολίτες **εμπιστεύονται περισσότερο τις γυναίκες πολιτικούς** (απόλυτα σε ποσοστό 16,8%) **σε σχέση με τους άνδρες** (απόλυτα σε ποσοστό 11%). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από τους ερωτώμενους οι γυναίκες συγκλίνουν με τους άνδρες ως προς το βαθμό εμπιστοσύνης τους προς τους άνδρες πολιτικούς (10,5% και 11,7% αντίστοιχα), ενώ οι άνδρες παρουσιάζονται περισσότερο δύσπιστοι απέναντι στις γυναίκες (11,5% και 21,9% αντίστοιχα).

Όσον αφορά **στην επικοινωνία των ψηφοφόρων με τους πολιτικούς,** οι πολίτες θεωρούν ότι επικοινωνούν μαζί τους παρακολουθώντας τους μέσα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (76,1%) και μέσω εκδηλώσεων και ομιλιών (12,9%).

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εκτιμήσεις των ερωτώμενων σχετικά με **τους παράγοντες που εμποδίζουν τις γυναίκες να ασχοληθούν με την πολιτική.** Συγκεκριμένα, οι πολίτες θεωρούν ότι οι **γυναίκες δυσκολεύονται λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεών τους (74,7%)** και της έλλειψης ισότιμης αντιμετώπισης με τους άνδρες (50,4%).

Διάχυτη είναι η αντίληψη για την **αποτελεσματικότητα των γυναικών πρωτίτως στα αξιώματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (60,8%** των πολιτών πιστεύει ότι οι γυναίκες μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στη θέση του δημάρχου), ενώ τα αξιώματα του Πρωθυπουργού και του Προέδρου της Δημοκρατίας ιεραρχούνται τελευταία (37,9% και 37,3% αντίστοιχα). Αξιοσημείωτο είναι ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό αρνητικής κρίσης (10,9% θεωρούν λίγο και 9,8% καθόλου αποτελεσματικές τις γυναίκες) για το ανώτατο πολιτειακό αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, κυρίως αν ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται για ένα αξίωμα που έχει περισσότερο συμβολικό χαρακτήρα.

Σε ό,τι αφορά στις **ηγετικές θέσεις ενός κόμματος,** οι ερωτώμενοι εκτιμούν ότι οι άνδρες πολιτικοί είναι καταλληλότεροι για αυτές, αφού μόνο **το 43,9% θεωρεί ότι οι γυναίκες μπορούν να ανταποκριθούν στη θέση του Αρχηγού Κόμματος.** Έτσι, θεωρούν ότι οι γυναίκες μπορούν να ανταποκριθούν σε απόλυτο βαθμό αποτελεσματικά στη θέση του Προέδρου της Νεολαίας Κόμματος (57,9%) και στη θέση του Εκπροσώπου Τύπου Κόμματος (54,9%).

2. Η έρευνα στις γυναίκες πολιτικούς

Η **πλειοψηφία των γυναικών πολιτικών** ανήκει στην Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση σε ποσοστό 34,7%. Στη συντριπτική πλειοψηφία τους (94,2% έως 99,6%) οι **γυναίκες πολιτικοί**, που ερωτήθηκαν, **εισέρχονται για πρώτη φορά στον πολιτικό στίβο**, με εξαίρεση τα μέλη της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που τουλάχιστον για άλλη μία φορά έχουν καταλάβει την αντίστοιχη θέση σε ποσοστό 51,3%. Το **βασικό κίνητρο των γυναικών πολιτικών** να συμμετάσχουν στις εκλογές ήταν η διάθεση για προσφορά υπηρεσίας στη χώρα (91,8%), ενώ φαίνεται ότι ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών της τάξης του 37%, επιθυμούσε να στηρίξει την παράταξή του.

Από τις ερωτώμενες, το 73% δεν έχει κανένα **συγγενικό άτομο που να εμπλέκεται ενεργά στην πολιτική**, σε αντίθεση με το 27% των γυναικών, οι οποίες έχουν τουλάχιστον ένα άτομο στο στενό οικογενειακό περιβάλλον τους, που κατέχει θέση ευθύνης στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων. Οι περισσότερες γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι η **οικογενειακή παράδοση στην πολιτική** δε διαδραματίζει κανένα ρόλο στην ενίσχυση των υποψηφιοτήτων τους (30,5%), ενώ μόνο το 13,3% υποστηρίζει ότι συμβάλλει «πολύ».

Στην πλειοψηφία τους οι **γυναίκες πολιτικοί αντιμετωπίζονται πολύ θετικά ως προς την απόφασή τους να εμπλακούν στην πολιτική** από το οικείο περιβάλλον τους. Πολύ θετική στάση τηρεί ο σύζυγος/σύντροφός τους (49,1%), το φιλικό περιβάλλον (36%), τα άλλα μέλη της οικογένειας (39%) τα στελέχη/μέλη της παράταξης στην οποία ανήκουν (29,1%), καθώς και το επαγγελματικό περιβάλλον σε ποσοστό (23,8%). Επιπρόσθετα, οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι οι γυναικείες οργανώσεις ενθαρρύνουν κατά πολύ τη συμμετοχή τους στην πολιτική, με ποσοστό της τάξης του 23,8%. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και οι χορηγοί του προεκλογικού αγώνα έχουν αρνητική στάση ως προς τη διαδικασία εκλογής υποψηφίων γυναικών σε ποσοστό 24,1% και 61,5% αντίστοιχα.

Ο **αρχηγός κόμματος**, σύμφωνα με τις γυναίκες πολιτικούς, ασκεί πολύ μεγάλη **επιρροή στην εκλογή τους** (26,9%). Αν και θεωρούν ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δε στήριξαν και δεν ενθάρρυναν την απόφασή τους να εμπλακούν στην πολιτική, εντούτοις, οι ίδιες αναγνωρίζουν τη σημαντικότερη επιρροή που ασκούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην εκλογική διαδικασία (19,4%). Παραμένει αρνητική η γνώμη των γυναικών απέναντι στους χορηγούς του προεκλογικού αγώνα, καθώς υποστηρίζουν ότι οι τελευταίοι επιδρούν αρνητικά στην εκστρατεία των γυναικών πολιτικών (15,6%).

Το **οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον** των πολιτικών του δείγματος αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή **υποστήριξης της εκλογής των γυναικών** (90,9%). Αντίθετα, οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι οι χορηγοί του προεκλογικού αγώνα δε συνέβαλαν καθόλου στην εκλογή τους (88,9%). Αξιοσημείωτη, επίσης, παραμένει η αρνητική απάντηση που δόθηκε από τις πολιτικούς σχετικά με την απουσία ενεργής υποστήριξης τους από τον αρχηγό του κόμματος (46%), καθώς επίσης και από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (64,9%). Αξίζει να σημειωθεί, ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενώ αρχικά το ίδιο το κόμμα ζήτησε τη συμμετοχή τους στην εκλογική διαδικασία, στη συνέχεια δεν τους παρείχε και την ανάλογη ουσιαστική υποστήριξη (29,2%), παραδοχή που φανερώνει, σε κάποιο βαθμό, το ανταγωνιστικό περιβάλλον που διέπει το πολιτικό σκηνικό.

Σε ποσοστό 26,8% επί του συνόλου, οι γυναίκες πολιτικοί συνάντησαν **δυσκολίες κατά την εκλογή τους**, ενώ το 72,8% εξ' αυτών υποστήριξε ότι δε συνάντησε καμιά δυσκολία. Το εύρημα αυτό προκαλεί κάποιο προβληματισμό, καθώς θα ανέμενε κανείς να αναγνωριστούν ως εμπόδια ή δυσκολίες η μη ενεργή υποστήριξη και η αρνητική στάση των παραμέτρων που συναντώνται και

επισημαίνονται από τις ίδιες τις γυναίκες του δείγματος. Ωστόσο, η έλλειψη προηγούμενης πολιτικής εμπειρίας (40,4%), η έλλειψη χρόνου (35,6%), οι έμφυλες προκαταλήψεις (34,6%), η μη προβολή των γυναικών πολιτικών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (24,4%) και η έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων (22,5%) συνιστούν τους **βασικότερους λόγους που εμποδίζουν τη συμμετοχή των γυναικών** στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων.

Η **επικοινωνία με τις γυναίκες πολιτικούς** στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην **προσωπική επαφή** –είτε ιδιωτική είτε δημόσια– με τους πολίτες (95,4%), την οποία θεωρούν αναντικατάστατη, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με ό,τι πιστεύουν οι ψηφοφόροι. Επίσης, πιστεύουν ότι επικοινωνούν με τους/τις ψηφοφόρους τους με τις ενέργειες εξυπηρέτησης αιτημάτων των πολιτών (67%), τις εκδηλώσεις και τις ανοιχτές συζητήσεις (56,4%) και τις πολιτικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των πολιτών (43,1%) και σε πολύ μικρό ποσοστό μέσα από την προβολή τους από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (19,7%).

Η γνώμη των ερωτώμενων γυναικών πολιτικών για τη **συμμετοχή, τις κατευθύνσεις, τις φιλοδοξίες, τις προθέσεις, τις ικανότητες των γυναικών στην πολιτική** συμφωνούν κατά το μάλλον ή ήττον με τις αντίστοιχες απαντήσεις των ψηφοφόρων. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι κατά βάση δεν υπάρχει δυσπιστία εκ μέρους των πολιτών σχετικά με τη συμμετοχή τους στα κοινά (59,6%) και σε μεγάλο βαθμό εκτιμούν ότι οι γυναίκες ψηφοφόροι δεν υποστηρίζουν τις γυναίκες υποψήφιες περισσότερο απ' ό,τι τους άνδρες (63% αρνητικές απαντήσεις), σε αντίθεση με τους πολίτες που υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη (64,2%). **Σχεδόν όλες συμφωνούν ότι η παρουσία των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων πρέπει να ενισχυθεί** (96%) και πως οι ίδιες προωθούν τα γυναικεία ζητήματα περισσότερο απ' ό,τι οι άνδρες συνάδελφοί τους (83,8%). Τέλος, καθολικά απορρίπτουν την άποψη ότι η πολιτική είναι αποκλειστικά ανδρικό προνόμιο σε ποσοστό 98,9% και πρεσβεύουν ότι οι γυναίκες διαθέτουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που συμβάλλουν καθοριστικά στην πολιτική σταδιοδρομία (94,2%).

Σχετικά με τις **διατυπώσεις που αφορούν στους άνδρες συναδέλφους τους**, οι γυναίκες πολιτικοί υποστηρίζουν ότι αυτοί φοβούνται να πουν την αλήθεια, καθώς μπορεί να επωμιστούν πολιτικό κόστος (80,2%) και αποφεύγουν να διαφωνούν με την πολιτική γραμμή του κόμματός τους (80%). Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι το 67,1% επί του συνόλου των γυναικών πολιτικών, που ερωτήθηκαν, δέχεται ότι οι άνδρες πολιτικοί εξαρτώνται από πολιτικά συμφέροντα, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίζει και στην εικόνα που έχουν οι πολίτες γι' αυτούς (85,2%).

Όσον αφορά στις **διατυπώσεις που αφορούν στις ίδιες**, οι γυναίκες πολιτικοί πιστεύουν **ότι εργάζονται πιο αποτελεσματικά συγκριτικά με τους άνδρες συναδέλφους τους** σε ποσοστό 92,6% έναντι του 64,7% που αναφέρεται στην αντίστοιχη ερώτηση για τους άνδρες πολιτικούς. Επίσης, θεωρούν ότι διακρίνονται για το ήθος τους (86,1%) και την ευαισθησία τους στα κοινωνικά ζητήματα (81%). Τέλος, εκτιμούν ότι φοβούνται, σε μικρότερο βαθμό, το πολιτικό κόστος, σε σχέση με τους άνδρες (48,6%), χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι παρεκκλίνουν από την πολιτική γραμμή και τη στάση που υποδεικνύει το κόμμα (80,4%).

Οι γυναίκες πολιτικοί στη συντριπτική πλειοψηφία τους θεωρούν αναγκαία τη **συμμετοχή περισσότερων γυναικών** τόσο στη **Βουλή** (96,3%), όσο και στην **Ευρωβουλή** (95,9%), καθώς και στα όργανα της **Τοπικής/Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης** (96,3%). Η θετική γνώμη για την αύξηση των γυναικών είναι προφανής και αναδεικνύει την αναγκαιότητα λήψης θετικών μέτρων για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στο πολιτικό πεδίο.

Τα **μέτρα που αφορούν στην ενθάρρυνση των γυναικών να συμμετέχουν στην πολιτική** είναι κατά γενική παραδοχή αναγκαία. Ειδικότερα, οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι η παροχή διευκολύνσεων για τη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής (95,3%) και η ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων

τους (89,9%) αποτελεί την αποτελεσματικότερη οδό για την αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων. Επίσης, κάποια πιο «ριζοσπαστικά» μέτρα, όπως π.χ. η ποσόστωση στα ψηφοδέλτια (68,8%) και η ενίσχυση της χρηματοδότησης (63,2%) ενδέχεται να ενθαρρύνουν τις γυναίκες να εμπλακούν στην πολιτική. Οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι όλα **τα μέτρα** που προτείνονται, **συμβάλλουν στην άρση των εμποδίων** που συναντούν. Συγκεκριμένα, τα διευκολυντικά μέτρα για την προώθηση της **εναρμόνισης οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων** συγκεντρώνουν το 95,6% της συμφωνίας των ερωτώμενων. Η ισόρροπη κάλυψη ανδρών και γυναικών πολιτικών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αποτελεί το δεύτερο σε σειρά προτίμησης μέτρο για την άρση των εμποδίων (93,8%) και ακολουθούν τα σεμινάρια εκπαίδευσης αιρετών γυναικών για την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους (92,7%).

Σύμφωνα με τη γνώμη των εκλεγμένων γυναικών, **τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα** την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας είναι: η ανεργία (56,7%), η υποβάθμιση της εκπαίδευσης (38,3%) και της υγείας (31%) και η οικονομία (28,9%).

Όσον αφορά στα **τρία ζητήματα για τα οποία οι γυναίκες πολιτικοί θα ενδιαφέρονταν να περάσουν νομοσχέδιο στην επόμενη συνεδρίαση της Βουλής** είναι τα εξής: τα θέματα κοινωνικής πολιτικής και πρόνοιας (75,8%), πολιτισμού (49,1%), εκπαίδευσης (42,6%) και προστασίας περιβάλλοντος (29,7%). Επίσης, οι γυναίκες πολιτικοί αποδίδουν μεγαλύτερη βαρύτητα στα θέματα υγείας και κοινωνικής ασφάλισης, σε ποσοστό της τάξης του 27,5%, καθώς και αυτών που άπτονται της ισότητας των φύλων (24,8%). Φαίνεται ότι το ενδιαφέρον των εκλεγμένων γυναικών είναι μεγαλύτερο για ζητήματα κοινωνικής πολιτικής και όσων επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητα του πολίτη.

Οι **διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα** διακρίνονται πιο έντονα σε ό,τι αφορά στα ζητήματα στα οποία δίνουν βαρύτητα γυναίκες και άνδρες πολιτικοί. Οι γυναίκες πιστεύουν ότι οι άνδρες συνάδελφοί τους αξιολογούν ως σημαντικότερους τομείς την οικονομική και εξωτερική πολιτική (66,3% και 56,3% αντίστοιχα) και τα θέματα εθνικής ασφάλειας (38,3%) και ενέργειας/ανάπτυξης (29,5%).

Όσον αφορά στην **αποτελεσματικότητά τους** σε διάφορους τομείς της πολιτικής, οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι είναι πιο αποτελεσματικές από τους άνδρες συναδέλφους τους σε απόλυτο βαθμό στην κοινωνική πρόνοια και κοινωνική πολιτική (46,2%), στη διαχείριση των θεμάτων της ισότητας των φύλων (46,1%), στα θέματα πολιτισμού (44,2%) και σε ζητήματα υγείας και κοινωνικής ασφάλισης (41,2%). Επίσης, υποστηρίζουν ότι είναι πολύ περισσότερο αποτελεσματικές από τους άνδρες πολιτικούς στον τομέα της απασχόλησης (55,8%), στην εκπαίδευση (51,6%) και στον τουρισμό (50,4%).

Οι γυναίκες πολιτικοί, υποστηρίζουν σε ποσοστό 65,6%, ότι στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων, θα πρέπει να έχουν **ισότιμο ρόλο** με τους άνδρες συναδέλφους τους, αλλά και ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε θέσεις υψηλής ευθύνης, χωρίς όμως να αποποιηθούν τους παραδοσιακούς ρόλους τους στην οικογενειακή ζωή τους. Επιπρόσθετα, οι ίδιες θεωρούν ότι το κόμμα στο οποίο ανήκουν, έχει τη θέση ότι πρέπει οι γυναίκες να έχουν ισότιμο ρόλο με τους άνδρες σε θέσεις υψηλής ευθύνης στην πολιτική (28,8%).

Στη συντριπτική πλειοψηφία τους, οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι **η θέση τους στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων** έχει ενισχυθεί σημαντικά (86,4%) και ότι, πλέον, τους δίνονται περισσότερες ευκαιρίες **σε σχέση με το παρελθόν** (84,1%). Διχασμένες εμφανίζονται οι ερωτώμενες, ως προς το **κατά πόσο οι γυναίκες πολιτικοί έχουν αλλάξει τη νοοτροπία που κυριαρχεί στην πολιτική σκηνή**. Το 41,6% πιστεύει ότι κάτι τέτοιο έχει συντελεστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το 36,5% εμφανίζεται επιφυλακτικότερο ως προς την παραδοχή αυτή. Μόνο

το 12,5% πρεσβεύει ότι οι γυναίκες πολιτικοί έχουν συντελέσει σε απόλυτο βαθμό στην αλλαγή του πολιτικού σκηνικού ως προς τις επικρατούσες νοοτροπίες.

Οι εκλεγμένες γυναίκες εμφανίζονται μέτρια ικανοποιημένες από την **αύξηση του αριθμού των υποψηφίων γυναικών πολιτικών** (για τις εκλογές της Τοπικής/Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σε ποσοστό 53,4%, για τις Εθνικές εκλογές 44,8% και για τις Ευρωεκλογές 51,7%). Η κυρίαρχη τάση συγκεντρώνεται στη μέτρια ικανοποίηση, όπου στις εκλογές της Τοπικής/Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συναντάται το 47,2%, στις προηγούμενες Εθνικές εκλογές το 51,5% και τις Ευρωεκλογές το 53,9%.

Την **αύξηση των ποσοστών συμμετοχής των γυναικών** την αποδίδουν, κατά κύριο λόγο, στην **ευρύτερη συνειδητοποίηση εκ μέρους τόσο των πολιτών όσο και των κομμάτων, στην αναγκαιότητα της συμμετοχής των γυναικών στα πολιτικά δρώμενα** (68,5% και 52% αντίστοιχα) και λιγότερο στο ρόλο των γυναικείων οργανώσεων (31,3% - 30,3%). Εξαιρετικά μειωμένος παρουσιάζεται ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στις Ευρωεκλογές, σε σχέση με τις εκλογές για το Εθνικό Κοινοβούλιο (μόλις 0,8% έναντι 25,7%). Αξιοσημείωτη είναι η ελάχιστη συμβολή που αποδίδεται στο μέτρο της ποσόστωσης, ένα μέτρο που η εφαρμογή του αποσκοπεί στην αύξηση των υποψηφίων και εκλεγμένων γυναικών (για τις Ευρωεκλογές το ποσοστό αγγίζει το 2,1%). Η χαμηλή αυτή αξιολόγηση πιθανόν οφείλεται στο συγκυριακό χαρακτήρα του μέτρου, καθώς αυξάνει τη συμμετοχή και εκλογιμότητα των γυναικών, αλλά δεν αντιμετωπίζει με συνέχεια τα χρόνια εμπόδια για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική.

Όσον αφορά στο ενδεχόμενο της **καθιέρωσης του σταυρού προτίμησης στις Ευρωεκλογές**, οι γυναίκες πολιτικοί εμφανίζονται πολύ θετικές σε ποσοστό 78,1%, ενώ παρόμοια είναι και η στάση των πολιτών για το ίδιο θέμα (68,7%).

Οι γυναίκες πολιτικοί, σε μεγάλο βαθμό, νιώθουν ότι χρειάζεται να **αποδεικνύουν τις ικανότητές τους** συχνότερα απ' ό,τι οι άνδρες συνάδελφοί τους (52,3%), ενώ σε μικρότερο ποσοστό, αισθάνονται ότι **αδυνατούν να προωθήσουν τις θέσεις τους** (14,7%) ή **να ανελιχθούν στην ιεραρχία του κόμματος λόγω φύλου** (13%). Επίσης, αν και πιστεύουν σε ποσοστό 56,8%, πως οι **άνδρες συνάδελφοί τους τις αντιμετωπίζουν ισότιμα**, θεωρούν σε ποσοστό 19,6%, ότι **δεν υποστηρίζονται αρκετά από τις γυναίκες συναδέλφους τους**.

Οι γυναίκες πολιτικοί εκτιμούν ότι **ο καθοριστικότερος παράγοντας για την αύξηση της συμμετοχής τους στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων** είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό η εκπαίδευση των νέων σε θέματα φύλου (83,8%). Γενικά καταγράφεται αισιοδοξία σε ό,τι αφορά στην αύξηση των υποψηφίων και των εκλεγμένων γυναικών (73,2%), την **προώθηση των θεμάτων ισότητας** (72,3% την **εμπιστοσύνη των πολιτών στις γυναίκες υποψήφιας** (62,9%) και τις **ευνοϊκές αλλαγές για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική**.

Οι γυναίκες πολιτικοί είναι πεπεισμένες ότι **η συμμετοχή των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων θα προωθήσει την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων σε πολύ μεγάλο βαθμό** (76,6%).

Οι εκλεγμένες γυναίκες δείχνουν ότι **πιστεύουν στις δυνατότητές τους**, καθώς υποστηρίζουν ότι μπορούν να συνεισφέρουν σε σημαντικό βαθμό στην πολιτική ζωή της χώρας (96,1%) και παράλληλα θεωρούν ότι **ο προεκλογικός αγώνας είναι δυσκολότερος για αυτές**, απ' ό,τι για τους άνδρες συναδέλφους τους (71,8%). Αν και οι γυναίκες πολιτικοί θεωρούν ότι **οι άνδρες συνάδελφοί τους τις αντιμετωπίζουν ισότιμα**, αυτό δε σημαίνει ότι **τις αντιμετωπίζουν**, στον ίδιο βαθμό, θετικά, καθώς μόνο το 11% συμφωνεί απόλυτα με τη διατύπωση αυτή. Επιπρόσθετα, **μπορούν να κάνουν καριέρα ως πολιτικοί** (94,2%), **να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πολιτών** (96,9%), είναι έτοιμες **να αναλάβουν υψηλές θέσεις** (92%) και **έχουν τις ίδιες φιλοδοξίες με τους άνδρες πολιτικούς** (77,7%).

Τέλος, οι γυναίκες πολιτικοί πιστεύουν ότι **μια γυναίκα θα μπορούσε να διεκδικήσει τα υπέρτατα πολιτικά αξιώματα του Πρωθυπουργού (82%) και του Προέδρου της Δημοκρατίας (78,1%) και οι ίδιες επιθυμούν να δουν κάποτε μια γυναίκα σε αυτά τα αξιώματα (85,3% και 83,1% αντίστοιχα)**. Επιπρόσθετα, μόνο το 6,4% επί του συνόλου των γυναικών πολιτικών θεωρεί ότι το πολιτικό σύστημα της χώρας δεν είναι έτοιμο να δεχτεί μια γυναίκα **για αρχηγό κόμματος**. Αντίθετα, το 62,7% απαντά θετικά σε μια τέτοια εξέλιξη.